

УДК 371.13:159.922.7

DOI: 10.32342/2522-4115-2022-1-23-13

Н.О. ВЕНЦЕВА,

*доктор педагогічних наук,
професор кафедри менеджменту та адміністрування
Бердянського державного педагогічного університету*

О.В. КАРАПЕТРОВА,

*кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри
інноваційних технологій з педагогіки психології та соціальної роботи
Університету імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро)*

ІННОВАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Статтю присвячено теоретичному аспекту питання інноваційної компетентності в умовах модернізації української освіти як професійної діяльності сучасного педагога. Доведено, що компетентність для будь-якого фахівця завжди виступає результатом освіти і саморозвитку. Вона визначається досвідом та різними індивідуальними здатностями особистості, її прагненням до самовдосконалення і творчим ставленням до своєї праці. Проаналізовано поняття «компетентність» та узагальнено думки вчених щодо визначення поняття «інноваційна компетентність» в науковій літературі, яка передбачає наявність інноваційного сприйняття суб'єкта: сприйняття власних інновацій і взагалі новацій або відкриттів, здатність побачити елементи нового у відносному сталому та запропонувати принципово нове вирішення освітньої проблеми та вказує на специфіку його змістового наповнення, яке передбачає наявність інноваційного сприйняття суб'єкта: сприйняття власних інновацій і взагалі новацій або відкриттів, здатність побачити елементи нового у відносному сталому та запропонувати принципово нове вирішення проблеми.

У публікації виокремлено найбільш характерні ознаки інноваційної компетентності сучасного педагога, до яких належать: особистісна спрямованість фахівця на освоєння нового, усвідомлення соціальної значущості інновацій, здатність до творчого підходу у вирішенні професійних завдань, цілісність у складі інноваційної компетентності фахівця як системного утворення, високий рівень професіоналізму педагога, що ґрунтується на осмисленні та самовдосконаленні його професійного досвіду. Визначено чинники такого формування, як інноваційна компетентність педагога, до яких належать: готовність педагогів до інновації; наявність ресурсів для реалізації нововведень; критичність мислення; творча ява; мотиваційно-ціннісне ставлення до професійної діяльності; здатність до рефлексії.

Ключові слова: компетентність, інноваційна компетентність, чинники формування інноваційної компетентності.

Постановка проблеми в загальному вигляді. В умовах модернізації української освіти діяльність сучасного педагога постійно змінюється та наповнюється новим змістом. Динамічність впроваджуваних реформ в освіті ставить перед педагогами нові вимоги – ефективно виконувати професійні функції в умовах інноваційного режиму діяльності. Компетентнісний підхід, який сьогодні активно впроваджується у підготовку широкого кола фахівців, зміщує акценти в організації інноваційної діяльності закладів освіти з процесу на результат. Відповідно, сучасним педагогам необхідно опанувати нову для традиційної системи навчання компетентність – інноваційну.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність, структура та зміст інноваційної компетентності розглядаюлися в дослідженнях І. Дичківська, О. Ігнатович, Л. Петриченко, В. Сластьонін [1; 4; 6; 9] та ін. Ознаки інноваційної компетентності педагога вивчали О. Проценко та С. Юрочко [8]. Чинників, що сприяють формуванню інноваційної компетентності досліджували С. Дружилов, В. Уруський, В. Харагірло [2; 10; 11].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Не зважаючи на вивчення великого кола питань, пов'язаних із інноваційною компетентністю, недостатньо досліджуваною залишається проблема інноваційної компетентності як складової професійної діяльності педагога.

Формулювання цілей статті. Отже, метою дослідження було вивчення особливостей розвитку інноваційної компетентності як складової професійної діяльності сучасного педагога.

Виклад основного матеріалу дослідження. Компетентність для будь-якого фахівця завжди виступає результатом освіти і саморозвитку. Вона визначається досвідом та різними індивідуальними здатностями особистості, її прагненням до самовдосконалення та творчим ставленням до своєї праці.

У сучасній педагогічній науці поняття «компетентність» визначається як інтегративна властивість особистості, яка є результатом синтезу базової професійної підготовки й практичного та особистісного досвіду [2].

Багато проблем, що постають перед педагогами, які працюють в інноваційному режимі, пов'язані з низькою інноваційною компетентністю. Готовність до інноваційної діяльності є внутрішньою силою, що формує інноваційну позицію педагога. За структурою це складне інтегральне утворення, яке охоплює різноманітні якості, властивості, знання, навички особистості. Як один із важливих компонентів професійної готовності, інноваційна компетентність є передумовою ефективної діяльності педагога, максимальної реалізації його можливостей, розкриття творчого потенціалу.

Інноваційна компетентність дозволяє педагогу проявляти свої індивідуальні можливості, самореалізовуватися у своїй професійній діяльності. Л. Подимова вважає, що готовність до інновацій визначається, перш за все, здатністю працювати в умовах невизначеності. Педагог сам повинен визначати, що і коли робити, чому і які засоби мають бути застосовані [7].

Серед вчених не існує єдиної точки зору щодо визначення поняття «інноваційна компетентність» Зокрема, І. Дичківська, Н. Венцева трактують дане поняття крізь систему мотивів, знань, умінь, навичок, особистісних якостей педагога, що забезпечують ефективність застосування у його діяльності нових педагогічних технологій [1].

Схожої думки дотримується О. Ігнатович, визначаючи інноваційну компетентність як сукупність спеціальних теоретичних знань і практичних навичок з педагогічної інноватики та теорії інноваційної педагогічної діяльності, а також умінь ефективно їх застосовувати на практиці [4, с. 273].

Л. Петриченко трактує інноваційну компетентність крізь систему мотивів, знань, умінь, навичок, особистісних якостей педагога, що забезпечує здійснення ним усіх етапів інноваційної професійної діяльності: від моделювання і прогнозування до впровадження нововведення [6].

На думку В. Сластьоніна, сама по собі компетентність педагога відображає єдність теоретичної і практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності й характеризує професіоналізм. Відповідно, інноваційна компетентність педагога виступає підсистемою його загальної професійно-педагогічної компетентності. Тому вона має відображати загальні й специфічні вимоги, що висуваються до педагогічної діяльності на всіх стадіях реалізації інноваційного процесу [9, с. 40].

О. Проценко та С. Юрочко інноваційну компетентність визначають як «інтегральну характеристику, яка включає здатності з розробки, освоєння та втілення інновацій в практику педагогічної діяльності, що ґрунтуються на відповідних знаннях та уміннях фахівця, через сформованість необхідних особистісних якостей та досвіду» [8, с. 53].

О. Євдокімова та Н. Алексеєнко при трактуванні інноваційної компетентності виділили декілька підходів [3, с. 149]:

- функціональний – пов'язаний з практикою організації освітнього процесу;
- особистісний – характеризує потенційні можливості та здібності особистості до саморозвитку та вирішення завдань інноваційного характеру;
- культурологічний – визначається спрямованістю особистості, позиції та стилю професійної діяльності майбутнього фахівця як суб'єкта культури;
- віртуальний – розцінює віртуальну мобільність в умовах кіберсоціального простору.

Отже, аналіз сутності поняття «інноваційна компетентність» вказує на специфіку його змістовного наповнення, яке передбачає наявність інноваційного сприйняття суб'єкта: сприйняття власних інновацій і взагалі новацій або відкриттів, здатність побачити елементи нового у відносному сталому та запропонувати принципово нове вирішення проблеми.

О. Проценко та С. Юрочко виокремили найбільш характерні ознаки інноваційної компетентності педагога, до яких, на думку авторів, належать:

- 1) особистісна спрямованість фахівця на освоєння нового, готовність до змін в способах професійної діяльності;
- 2) суб'єктність цілепокладання, цілесвідчення і самореалізації;
- 3) чіткість професійної позиції, усвідомлення соціальної значимості інновацій, включення у соціальну творчість;
- 4) відповідність складу компетентності структурі інноваційної діяльності;
- 5) ефективність способів реалізації системи знань, умінь, навичок на всіх етапах інноваційного процесу;
- 6) здатність до творчого підходу у вирішенні професійних задач;
- 7) цілісність всієї сукупності компетенцій у складі інноваційної компетентності фахівця як системного утворення;
- 8) високий рівень професіоналізму фахівця, що ґрунтується на осмисленні та самовдосконаленні його професійного досвіду [8, 13].

Слід зазначити, що більшість сучасних освітніх систем потребує педагога нового типу: не просто вчителя, а викладача-фасилітатора (від англ. facilitate – сприяти), що володіє не тільки фундаментальними знаннями і досвідом, а й навичками вести діалог, дискусію, що проявляє індивідуальний підхід і зацікавленість в досягненні результатів освітньої діяльності. Педагог-фасилітатор має бути в курсі останніх теоретичних і практичних розробок: аналізувати реальні ситуації, володіти сучасними інформаційними технологіями та підходами, знати основні інформаційні бази даних і т. п. Це вимагає від педагога творчої ініціативи та інноваційності при проведенні занять.

Аналіз праці вчителів доводить, що інноваційна компетентність у педагогічній професійній діяльності частіше за все втілюється в оновлених, більш ефективних формах, засобах і методах навчання, а на основі цього – в якісно нових результатах цієї діяльності, які отримуються внаслідок реалізації інновацій.

Цілісно й успішно формування і розвиток інноваційної компетентності педагогів закладу освіти відбувається, перш за все, за умови належного рівня внутрішнього інноваційного середовища, яке визначається сформованістю місії, цілей і стратегії розвитку закладу освіти, наявністю творчого соціально-психологічного клімату, ефективних систем управління й інформаційно-методичного супроводу нововведень, дієвими зв'язками й способами комунікації як в самому закладі освіти так і з іншими інноваційними установами.

Середовище інноваційного закладу освіти – це «організований простір соціально-культурних, предметно-дизайнерських, навчально-виховних, комунікативно-партнерських і демократично колегіальних умов, у яких реалізується інноваційна функція закладу» [5, с. 62–63].

Інноваційне середовище закладу освіти за своїм функціональним призначенням є розвиваючим, оскільки це сукупність цілеспрямовано організованих просторів, взаємодія яких базується на введенні цінних для кожного суб'єкта духовних смислів і можливостей, які мають одночасно опосередковано потужну й швидку дію, що виявляється в синергетично природному ефекті розвитку тих чи інших індивідуальних здібностей у відповідь на насильницький запит соціуму.

У соціокультурному плані інноваційне середовище вводить педагога як суб'єкта інноваційних процесів у певний тип культури, соціальних, професійних, особистісних відносин,

цінностей, мислення, в результаті чого формується його спосіб життя й опосередковується розвиток інноваційного типу особистості.

Однак при організації інноваційного середовища потрібно мати на увазі, що його розвивальна функція спрацює тільки тоді, коли педагог буде бачити в ньому можливості обирати й конструювати індивідуальні цілі й траєкторію професійного саморозвитку. Управління розвиваючим інноваційним середовищем, передусім, спрямовано на розвиток професіоналізму педагогів та здійснюється за допомогою зміни функцій внутрішнього управління закладом освіти, а саме:

- 1) інформаційно-аналітичної функції (визначає динаміку професійної позиції педагогів, їх педагогічного мислення та рефлексії);
- 2) планово-прогностичної функції (стимулює розвиток педагогічного цілепокладання та прогнозування);
- 3) організаційно-виконавської функції (в єдності з мотиваційною обумовлює взаємобмін педагогічним досвідом у колективі, активізацію професійної самоосвіти і самовиховання);
- 4) контрольної-діагностичної функції (сприяє формуванню педагогічної відповідальності, розвитку самоорганізації, технологічному осмисленню власної діяльності та її орієнтації на реальні позитивні результати).

У зв'язку з глибокими перетвореннями, що відбуваються в суспільному житті, загострюється проблема виявлення чинників, що визначають здатність протистояти як непередбаченим ситуаціям, обумовленим випадковими подіями, так і кризам самоактуалізації, пов'язаним з виконанням додаткових професійних обов'язків.

Науковці по-різному підходять до виокремлення чинників, які сприяють формуванню інноваційної компетентності. На думку В. Уруського до таких чинників належать:

- наявність необхідних ресурсів для реалізації нововведень;
- атмосфера підтримки змін, яка панує в колективі;
- усвідомлення членами педагогічного колективу необхідності подальшого розвитку;
- вимоги зовнішнього середовища, запити на оновлені освітні послуги з боку учнів та їх батьків;
- структурна готовність закладу до нововведень;
- попередньо сформований творчий підхід персоналу до роботи;
- націлений на реформи керівник освітнього закладу (схильність до ризику, зацікавленість у службовому пересуванні, високий професіоналізм);
- позитивний приклад інших освітніх закладів [10].

С. Дружилов серед основних чинників ефективного формування інноваційної компетентності педагога виділяє наступні:

- індивідуальна готовність до прояву компетентності в стандартних і нестандартних ситуаціях;
- мотиваційно-ціннісне ставлення до інновацій;
- рівень адаптивності до нових соціальних умов та сучасних вимог професії;
- володіння системою теоретичних і практичних знань, комплексом умінь;
- досвід прояву компетентності в реальних ситуаціях педагогічного процесу;
- здатність творчо вирішувати професійні задачі, володіння сучасними педагогічними технологіями;
- рівень усвідомленості педагогом своїх знань, умінь, навичок, можливостей, необхідних для кваліфікованого здійснення інноваційної діяльності;
- саморефлексія й корекція власної інноваційної діяльності [2].

Поряд з позитивними, деякі вчені досліджують і негативні чинники, тобто, ті, що гальмують розвиток інноваційної компетентності. Так, наприклад, за визначенням В. Харагірло до негативних чинників належать:

- слабе фінансування інноваційного руху, відсутність матеріальної зацікавленості;
- відсутність достатнього обсягу інформації про інноваційні технології;
- нестача часу й сил для створення й застосування педагогічних інновацій;
- консервативна сила звички: менше часу й сил потрібно для роботи по-старому;

- страх невдачі при застосуванні нового;
- відсутність підтримки зі сторони керівництва;
- впевненість у тому, що традиційна методика дає достатньо ефективні результати [11, с. 37].

Отже, в результаті проведеного аналізу стало можливим виділити низку умов успішного формування інноваційної компетенції педагога, а саме:

- управлінські (творче, креативне середовище у закладі освіти, систематичність підвищення кваліфікації, науково-дослідницька діяльність);
- психологічні (прагнення педагога до самореалізації, суб'єктна позиція, індивідуально-диференційований підхід);
- педагогічні (контекстне навчання, актуалізація творчого потенціалу педагога, інноваційні технології).

Висновки з дослідження та перспективи подальших розвідок. Проведене дослідження сутності поняття «інноваційна компетентність» вказує на специфіку його змістовного наповнення, яке передбачає наявність інноваційного сприйняття суб'єкта: сприйняття власних інновацій і взагалі інновацій або відкриттів, здатність побачити елементи нового у відносному сталому та здатність запропонувати принципово нове вирішення проблеми.

Як показало дослідження, інноваційна компетентність у педагогічній професійній діяльності частіше за все втілюється в оновлених, більш ефективних формах, засобах і методах навчання, а на основі цього – в якісно нових результатах цієї діяльності, які отримані внаслідок реалізації інновацій.

Інноваційна компетентність педагога розглядається як складова загальної професійно-педагогічної компетентності, зміст якої зумовлюється особливостями інноваційної діяльності, її суспільною значимістю, творчим характером та спрямованістю на неперервне творення нового, розвитку особистісного й професійного потенціалу педагога.

Досліджуючи природу формування інноваційної компетентності сучасного педагога, доходимо висновку, що до чинників такого формування належать: готовності педагогів до інновації; наявність ресурсів для реалізації нововведень; критичність мислення; творча уява; мотиваційно-ціннісне ставлення до професійної діяльності; здатність до рефлексії.

Список використаної літератури

1. Венцева Н.О. Теорія і практика запровадження компетентнісного підходу до навчання історії в школі: монографія / за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. К. Баханова. Донецьк: ЛАНДОН-ХХІ, 2012. С. 77–82.
2. Дружилов С.А. Обучение и стадии профессиональной компетентности. *Непрерывное образование как условие развития творческой личности*. Новокузнецк: ИПК, 2001. С. 32–33.
3. Євдокімова О.О., Алексеєнко Н.В. Інноваційна компетентність як професійно важлива риса сучасного фахівця. *Право і безпека*. 2017. № 2 (65). С. 146–152.
4. Ігнатович О.М. Психологічні основи розвитку фахової інноваційної культури педагогічних працівників: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 287 с.
5. Коновальчук І.І. Інноваційне середовище як засіб розвитку інноваційної компетентності педагогів загальноосвітніх навчальних закладів. *Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки*. 2014. Вип. 4 (76). С. 62–66.
6. Петриченко Л.О. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до інноваційної діяльності в позааудиторній роботі: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Харківський національний педагогічний ун-т ім. Г.С. Сковороди. Харків, 2007. 240 с.
7. Подымова Л.С. Инновационная восприимчивость преподавателя вуза. *Вестник Воронежского государственного университета. Серия: Проблемы высшего образования*. 2012. № 1. С. 178.
8. Проценко О., Юрочко С. Інноваційна компетентність педагога: зміст і структура. *Молодь і ринок*. 2015. № 5 (124). С. 51–55.
9. Сластенин В.А., Исаев И.Ф., Мищенко А.И., Шиянов Е.Н. Педагогика: учеб. пособие для студ. пед. учеб. заведений. Москва: Школа-Пресс, 1997. 418 с.

10. Харагірло В. Є. Сутність і структура готовності до інноваційної діяльності педагогічних працівників закладів професійно-технічної освіти. *Професійна освіта*. 2018. № 1 (178). С. 34–38.

11. Чайка О.М. Кушнерьова М.О. Використання інноваційних педагогічних технологій у методичній підготовці майбутнього вчителя зарубіжної літератури. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*. 2020. № 2(20). С. 294–299.

12. Giannalberto Bendazzi, *Animation: A World History: Volume III: Contemporary Times*, CRC Press Taylor and Francis, 2016.

References

1. Vientseva, N.O. In K. Bakhanov (Ed.). (2012). *Teoriia i praktyka zaprovadzhennia kompetentnisnogo pidkhotu do navchannia istorii v shkoli* [Theory and practice of introducing a competency-based approach to teaching history at school]. Donetsk: LANDON-XXI Publ., pp. 77-82. (In Ukrainian).

2. Druzhyllov, S.A. (2001). *Obuchenie y stadii professionalnoi kompetentnosti* [Training and stages of professional competence]. *Nepreryvnoe obrazovanie kak uslovie razvitiia tvorcheskoi lichnosti* [Continuing education as a condition for the development of a creative personality]. Novokuznetsk, IPK Publ., pp. 32-33. (In Russian).

3. Yevdokimova, O.O. & Aleksieienko, N.V. (2017). *Innovatsiina kompetentnist yak profesiino vazhlyva rysa suchasnoho fakhivtsia* [Innovative competence as a professionally important feature of a modern specialist]. *Pravo i bezpeka* [Law and security], no. 2 (65), pp. 146-152. (In Ukrainian).

4. Ihnatovych, O.M. (2009). *Psykhologichni osnovy rozvytku fakhovoi innovatsiinoi kultury pedahohichnykh pratsivnykiv* [Psychological bases of development of professional innovative culture of pedagogical workers]. Kyiv, Tsentр uchbovoi literatury Publ., 287 p. (In Ukrainian).

5. Konovalchuk, I.I. (2014). *Innovatsiine seredovyshche yak zasib rozvytku innovatsiinoi kompetentnosti pedahohiv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv* [Innovative environment as a means of developing innovative competence of teachers of secondary schools]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo universytetu. Pedahohichni nauky* [Bulletin of Zhytomyr State University. Pedagogical sciences], issue 4 (76), pp. 62-66. (In Ukrainian).

6. Petrychenko, L.O. (2007). *Pidhotovka maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly do innovatsiinoi diialnosti v pozaaudytornii roboti. Dys. kand. ped. nauk* [Preparing future primary school teachers for innovative activities in extracurricular activities. Cand. ped. sci. dis.]. Kharkiv, 240 p. (In Ukrainian).

7. Podymova, L.S. (2012). *Ynnovatsionnaia vospriimchivost prepodavatelia vuza* [Innovative susceptibility of a university teacher]. *Vestnik Voronezhskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya: Problemy vyshcheho obrazovaniia* [Bulletin of the Voronezh State University. Series: Problems of Higher Education], no. 1, pp. 178. (In Russian).

8. Protsenko, O. & Yurochko, S. (2015). *Innovatsiina kompetentnist pedahoha: zmist i struktura* [Innovative competence of a teacher: content and structure]. *Molod i rynek* [Youth and the market], no. 5 (124), pp. 51-55. (In Ukrainian).

9. Slastenin, V.A., Isaev, Y.F., Mishchenko, A.Y., Shiiianov, E.N. (1997). *Pedahohyka* [Pedagogy]. Moscow, Shkola-Press Publ., 418 p. (In Russian).

10. Kharahirlo, V.Ye. (2018). *Sutnist i struktura hotovnosti do innovatsiinoi diialnosti pedahohichnykh pratsivnykiv zakladiv profesiino-tekhnichnoi osvity* [The essence and structure of readiness for innovative activity of pedagogical workers of vocational education institutions]. *Profesiina osvita* [Professional education], no. 1 (178). pp. 34-38. (In Ukrainian).

11. Chaika, O.M. & Kushnierova, M.O. (2020). *Vykorystannia innovatsiinykh pedahohichnykh tekhnolohii u metodychnii pidhotovtsi maibutnoho vchytelia zarubizhnoi literatury* [The use of innovative pedagogical technologies in the methodological training of future teachers of foreign literature]. *Visnyk Universytetu imeni Alfreda Nobelia* [Bulletin of the Alfred Nobel University], no. 2 (20). pp. 294-299. (In Ukrainian).

12. Giannalberto, B. (2016). *Animation: A World History: Vol. III: Contemporary Times*, CRC Press Taylor and Francis.

INNOVATIVE COMPETENCE AS A COMPONENT OF THE PROFESSIONAL ACTIVITY OF A MODERN TEACHER

Nadiia O. Vientseva, Associate Professor Humanities and Economics Faculty of Berdyansk State Pedagogical University, Berdyansk

E-mail: nadya-vengeva@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1994-7187>

Olena V. Karapetrova, PhD in Psychological Sciences, Associate Professor. Associate Professor of the

Department of Innovative Technologies in Pedagogy, Psychology and Social Work, Alfred Nobel University, the city of Dnipro

E-mail: karapetrova.e@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9751-6788>

DOI: 10.32342/2522-4115-2022-1-23-13

Key words: competence, innovative competence, factors of formation of innovative competence.

The article is devoted to the issues of innovative competence as a professional activity of a modern teacher. The concept of «competence» is analyzed, which in modern pedagogical science is defined as an integrative property of the individual resulting from the synthesis of basic training, practical and personal experience.

The opinions of scientists on the definition of «innovative competence» are summarized, which implies the presence of innovative perception of the subject: the perception of their own innovations and innovations or discoveries in general, the ability to see new elements in a relatively stable situation and propose a fundamentally new solution. The innovative competence of a teacher is considered as a component of general professional and pedagogical competence, the content of which is determined by the peculiarities of innovative activity, its social significance, creative nature and focus on continuous creation of new, personal and professional potential of teachers.

The most characteristic features of innovative competence of the teacher are distinguished, which include:

- 1) personal orientation of the specialist to learn something new, the willingness to change the ways of professional activity;
- 2) the subjectivity of goal setting, goal realization and self-realization;
- 3) the clarity of professional position, awareness of the social significance of innovations, inclusion in social creativity;
- 4) the compliance of the composition of competence with the structure of innovation activity;
- 5) the effectiveness of ways to implement a system of knowledge, skills, abilities at all stages of the innovation process;
- 6) the ability to be creative in solving professional problems;
- 7) the integrity of the whole set of competencies in the innovative competence of the specialist as a system entity;
- 8) the high level of professionalism of the specialist, based on the understanding and self-improvement of their professional experience.

The factors of formation of innovative competence of a teacher are determined, which include: readiness of teachers for innovation; availability of resources for the implementation of innovations; critical thinking; imagination; motivational and value attitude to professional activity; the ability to reflect.

It is proved that the formation and development of innovative competence of teachers of educational institutions is holistic and successful, first of all, under the appropriate level of internal innovation environment, which is determined by the mission, goals and strategies of educational institution, creative socio-psychological climate, effective management systems and information and methodological support of innovations, effective connections and ways of communication both within the educational institution and with other educational institutions.

Одержано 20.04.2022.